

NLKs huskeliste for oppdrettere

Innhold

Innhold	1
Introduksjon	2
Jo før, jo heller: planlegg og avtal paring	3
Forsikre deg om at avlshundene er riktig registrert	3
Sjekk forsikringen	3
Gjør deg kjent med tispas løptidssyklus	3
Oppfyller hundene helsekravene?	3
Hvilke krav stilles til tispa?	3
Hannhunden må ha dokumentert testikkelstatus!	3
Hannhunden må ikke ha for mange avkom fra før	4
Unngå å gjenta samme kombinasjon	4
Finn potensielle partnere: Bruk databasen	4
Innavlsgrad: Under 3,25 % over fem generasjoner	5
Hvordan velge blant kandidatene?	5
Liste over potensielle hannhunder	6
Avtal paring	6
Vaksinasjon og ormkur før paring?	6
Paring:	7
Skriv paringsavtale	7
Selve paringen	7
Drektighet og valping	8
Fødsel: 56-63 dager etter paring	8
Valpetiden de første 8 ukene	9
1 uke: Informer valpeformidler	9
2-3 uker: Kontakt veterinær for ormkur	9
2-3 uker: Få hannhundeier til å undertegne paringsbevis	9
Fra 3 uker: Sosialisering og miljøtrening	9
Før 5 uker: Registrer kullet på nkk.no	10
7 uker: Veterinærkontroll og chipmerking (ev. vaksinerings)	10
7 uker: Forbered kjøpeavtaler	10

8 uker: Salg	11
Forsikring	11
Rett etter salget: Registrer eierskifte	11

Introduksjon

Hensikten med dette dokumentet er å gi en oversikt over gangen i det å ha et kull. Overskriftene er forfattet slik at innholdsfortegnelsen skal kunne fungere som en slags huskeliste. I tillegg til det praktiske arbeidet, er det en hel del rutiner som må følges for å sørge for at valpene kan selges til nye eiere med nødvendige papirer. For fylligere informasjon om avl og oppdrett på lundehund henviser vi til Lundehundboka. Den får du kjøpt ved å kontakte Norsk Lundehund Klubb. Kontakt avlsrådet om du har spørsmål: avlsradet@lundehund.no. Mer kontaktinformasjon finner du på www.lundehund.no.

Du bør være medlem av Norsk Lundehund Klubb (eller en annen av NKKs samarbeidende klubber) for å registrere valpene. Om du ikke allerede er medlem, bør du derfor sørge for å melde deg inn så snart som mulig.

Dette dokumentet følger NKKs etiske grunnregler for avl og oppdrett og Norsk lundehund klubbs anbefalinger. Vi anbefaler deg å sette deg inn i NKKs etiske grunnregler for avl og oppdrett:

http://web2.nkk.no/no/tjenester/helse/avl_og_oppdrett/

Det kan i enkelttilfeller finnes grunner og muligheter for å søke dispensasjon fra enkelte av NKKs regler eller avvike fra klubbens anbefalinger. Av plasshensyn har vi ikke viet disse noen særlig plass. Vi har av samme grunn valgt å bare beskrive hvordan man registrerer opplysninger via Internett. Ta kontakt med avlsrådet om du har spørsmål.

Jo før, jo heller: planlegg og avtal paring

Forsikre deg om at avlshundene er riktig registrert

Avlshunder må være registrert i NKK eller annen FCI-godkjent kennelklubb før de kan brukes i avl. Importerte hunder må være registrert i NKK før de kan brukes i avl.

Sjekk forsikringen

Det er sjelden lundehundtisper trenger veterinærhjelp i forbindelse med fødsel og drektighet, men skulle hun trenge keisersnitt midt på natta, kan det fort bli dyrt. Vurder derfor å forsikre tisper om du ikke allerede har gjort det, og sjekk uansett nøye hva forsikringen dekker. Noen selskaper krever også at tisper har vært forsikret hos dem ei stund før forsikringen dekker fødselshjelp og keisersnitt.

Gjør deg kjent med tispas løpetidssyklus

Lundehundtisper kan vise ganske svake tegn på løpetid, og det er ikke uvanlig at ei tisper har løpetid uten at eierne oppdager det. Gjør deg godt kjent med hvordan kjønnet til tisper ser ut når hun ikke har løpetid, slik at det er lettere å se om det er oppsvulmet. De fleste tisper får sin første løpetid mellom 6 og 18 måneder, og får deretter gjerne løpetid med 6-10 måneders mellomrom. Noter ned når tisper får løpetid, da blir det lettere å planlegge tidspunkt for paring og valping.

Oppfyller hundene helsekravene?

Både tisper og hannhund må være klinisk friske. Dette avgjør eier, eventuelt i samråd med veterinær eller avlsråd. En hund kan brukes i avl selv om den har vært syk, hvis den er frisk på paringstidspunktet. Er du i tvil, kontakt veterinær eller avlsrådet.

Hvilke krav stilles til tisper?

Tisper skal være minst 15 måneder ved paring. For andre raser er denne alderen 18 måneder, men NKK har gitt dispensasjon for lundehunder fram til 1. juli 2017.

Ei tisper bør få sitt første kull før fylte 6 år.

Tisper kan bare pares på to løpetider etter hverandre om alder, kondisjon, antall valper og løpetidsintervall tilsier at det ikke blir for stor belastning for henne. Hvis hun har to kull i løpet av ett år, skal det gå minst ett år før neste valpekull fødes.

Ei tisper skal ikke ha mer enn 5 kull.

Dersom ei tisper pares etter fylte 8 år, skal hun undersøkes av veterinær før paring. En veterinærattest skal vedlegges registreringsanmeldelsen. Attesten skal ikke være eldre enn en måned ved paring og føres på et eget skjema som finnes på www.nkk.no.

Paring skal ikke finne sted etter at tisper har fylt 9 år.

Hannhunden må ha dokumentert testikkelstatus!

Det er i prinsippet ingen aldersbegrensning for å bruke en hannhund i avl. Men begge testiklene må være normalt utviklet og dette må være dokumentert etter at han er fylt seks måneder. Hunden kan også være stilt ut og premiert med Excellent, Very Good, Good eller Sufficient på offisiell utstilling (etter 9 måneder). I så fall regnes dette som dokumentasjon på at den har normale testikler. Hvis hunden verken er premiert på utstilling eller har registrerte avkom fra før, må du skaffe testikkelattest fra en dyrlege FØR paring finner sted. Testikkelattesten må være utstedet etter at hunden er fylt seks måneder og vise hundens identitetsnummer (chip). Attesten skal sendes til NKK ved registrering av valpekullet. Den kan skannes og legges ved som fil ved elektronisk registrering.

For registrering av valper etter utenlandske hunder gjelder egne regler. Ta kontakt med NKK eller avlsrådet.

Hannhunden må ikke ha for mange avkom fra før

Hvis en hannhund får for mange valper, vil man i senere generasjoner kunne få problemer med å finne partnere som ikke er for nært beslektet. Derfor må antallet valper en hannhund kan få begrenses. Per i dag er denne grensen på 20 valper per hannhund.

Unngå å gjenta samme kombinasjon

Det kan være fristende å gjenta en vellykket kombinasjon. Av hensyn til videre avl er det imidlertid svært lite gunstig å produsere mange helsøsken. Dessuten er det viktig å bruke flest mulig hunder i avl, og da bør man bestrebe seg på å finne en ny hannhund for hvert kull tisper skal ha.

Finn potensielle partnere: Bruk databasen

Du bør ha en liste over 2-3 aktuelle hannhunder klar i god tid før tisper skal pares. Norsk lundehund klubbs database på nettet er et svært godt sted å starte søket:

<http://www.daverdin.com/NLK/>

Din lokalkontakt eller avlsrådet kan hjelpe deg å komme i kontakt med eiere av potensielle hannhunder:

<http://lundehund.no/index.php/om-norsk-lundehundklubb/tillitsverv-og-kontaktpersoner/fylkeskontakter>

Første gang tisper skal pares, kan det være gunstig å bruke en erfaren hannhund. For tisper med svake tegn på løpetid kan det også være gunstig å bruke en hannhund som ikke bor for langt unna. Da kan man la dem møtes ganske ofte, slik at man ikke går glipp av ståndagene. Til senere kull på ei erfaren tisper bør man vurdere å bruke en uerfaren hannhund, slik at vi oppnår målet om å bruke flest mulig av lundehundene i avl.

Innavlsgrad: Under 3,25 % over fem generasjoner

Innavlsgraden forteller hvor mye to hunder er i slekt med hverandre. Man kan finne innavlsgraden til en tenkt kombinasjon ved å bruke Norsk lundehund klubbs database på nettet. Innavlsgraden i en kombinasjon skal ikke være over 3,25 % over fem generasjoner.

Hvordan velge blant kandidatene?

Når man skal finne hannhund til sin tisper, bør man ærlig vurdere tispas fortrinn og svakheter, både når det gjelder atferd, helse og eksteriør. Hvis det er mulig, kan man gjerne forsøke å finne en hannhund som er bra på de områdene hvor tisper har sine svakheter, f. eks.:

- Hvis tisper er spesielt stor eller liten, kan det være lurt å velge en normalstor hannhund.
- Hvis tisper er kraftig underbitt, kan man gjerne se etter en hannhund med normalt bitt.
- Og så videre. Det viktigste er at det blir valper!

Liste over potensielle hannhunder

Hannhund 1:

Eier: Telefonnummer:

Hannhund 2:

Eier: Telefonnummer:

Hannhund 3:

Eier: Telefonnummer:

Avtal paring

I mange raser er det mest vanlig at tispa kommer til hannhunden for paring. For lundehunder kan det av og til være mer hensiktsmessig å gjøre tvert om. Det hender at tispeeier har hannhunden boende hos seg en periode for å være sikker på å treffe riktig tidspunkt. Uansett bør tispeeier avklare dette med eiere av både førstevalget og eventuelle reserver i god tid før tispa forventer løpetid.

Vaksinasjon og ormkur før paring?

Hvis tispa er vaksinert, vil antistoffene som tispa danner finnes i morsmelken, og valpene blir under diegiving passivt immunisert de første leveukene. Det er best å sørge for at tispa er beskyttet av vaksine før paring. Vaksinasjoner som utløper under drektigheta kan framskyndes heller enn å utsettes. Kontakt veterinær hvis du er usikker.

Hvis man mistenker innvollsorm hos tispa, bør hun behandles før paring, gjerne etter analyse av avføringsprøve. Hunder er mest utsatt for innvollsorm i sommerhalvåret, og om de spiser smågnagere eller fugl de finner ute. Man bør ikke behandle hunder mot innvollsorm forebyggende. Etter nedkomst må imidlertid både tispa og valpene få ormkur (se side 8).

Paring:

Skriv paringsavtale

NLK anbefaler på det sterkeste at det inngås paringsavtale mellom eier av tisper og hannhund. Du finner forslag til avtale på klubbens hjemmeside: http://lundehund.no/images/Pdf-er/paringsavtale_2017.pdf . Klubben anbefaler at det ikke betales sprangpenger. Hvis det blir valper etter paringen, betales hannhundeier med kr. 1 750,- pr levende valp når valpene er solgt eller seinest ved 12 ukers alder. Dette uavhengig av hvilken inntekt oppdretter kan få av valpen og om oppdretteren selv beholder en valp. Det skal også gå fram av avtalen at hannhundeier må betale tilbake 500 kroner per hannvalp i kullet som er kryptorkid ved 18 måneder. Tispeeier og hannhundeier bør på forhånd bli enige om deling av reiseutgifter dersom hannhunden kommer til tispens. Hannhundeieren må også undertegne paringsbevis, enten med en gang eller innen valpene er 5 uker gamle, så valpene kan forhåndsregistreres med valpeforsikring i Norsk Kennel Klub (se side 8). Paringsbeviset kan skrives ut og fylles ut for hånd, eller man kan generere paringsbevis via DogWeb når man forhåndsregistrerer kullet. Hvis du vil fylle det ut for hånd, finner du det som første del av dette skjemaet:

<http://web2.nkk.no/filestore/Registrering/nytt-skjemaforkullregistrering.pdf>

Selve paringen

Det kan være vanskelig å håndtere en paring alene, så sørg for å ha flere par hender tilgjengelige i perioden hvor tisper venter løpetid. Sørg også for at du enkelt kan skille hannhund og tisper i perioder, sånn at de kan få hvilt seg opp mellom «slaga».

Lundehundtisper kan vise ganske svake tegn på løpetid, og det er ikke uvanlig at ei tisper har løpetid uten at eierne oppdager det. Gjør deg godt kjent med hvordan kjønnet til tisper ser ut når hun ikke har løpetid, slik at det er lettere å se om det er oppsvulmet. De fleste tisper får sin første løpetid mellom 6 og 18 måneder og har deretter løpetid hver 6.-10. måned. Løpetida varer ca. 3 uker. I løpet av denne tida har tisper som regel egglosning i et par dager, ofte mellom den 10. og 16. dagen. Man sier da at tisper «står». Det er bare disse dagene (eller litt etter) at tisper kan bli dreptig.

Det er en stor fordel om hannhund og tisper kan være sammen eller møtes ofte under løpetida. Du kan eventuelt også bruke en annen hannhund som «stand-in» for å se når tisper er klar og det er på tide å la henne møte sin tiltenkte. Det kan være spesielt nyttig om hannhunden bor langt unna. Det finnes også andre måter å finne ut om tisper er klar. Ta kontakt med en erfaren oppdretter eller avlsrådet.

Det anbefales minimum to paringer med 12-24 timers mellomrom. Du finner mer informasjon om det praktiske rundt paring i Lundehundboka og i Christen Langs artikkel fra Lundehund nytt nr. 1 2014 (tilgjengelig på klubbens nettside). Be gjerne om råd og støtte fra en erfaren oppdretter av lundehund eller annen rase. Lundehundklubben eller din lokale hundeklubb kan sette deg i kontakt med noen i ditt nærrområde.

Dato(er) for parring:

Drektighetstida for hund er normalt 56-63 dager

Beregnet nedkomst, mellom: og

Drektighet og valping

Tidlige tegn på drektighet:

- dårlig matlyst
- brekninger/oppkast, særlig om morgenen
- atferdsendringer
- pattene «knopper» seg

Tispa skal fores og behandles tilnærmet som normalt under drektigheten, med følgende forholdsregler:

- unngå stor smittebelastning, f. eks. mye kontakt mellom din hundeflokk og fremmede hunder
- unngå at tispa hopper opp og ned fra større høyder mot slutten av drektigheten

Drektighetstida for hund er 56-63 dager. Det gir deg god tid til å lese om drektighet og valping i Lundehundboka! Hold tispa under oppsikt fra den 56. dagen. Fødselen forløper normalt raskt og uten komplikasjoner, men avtal på forhånd med en veterinær at du kan kontakte vedkommende ved behov.

Navn på veterinær:

Telefonnummer:

En erfaren hundeoppdretter i nærområdet kan også være til god hjelp som «mentor» for en førstegangsoppdretter. Det kan godt være en lundehundoppdretter, men ikke nødvendigvis. Kontakt Norsk Lundehund Klubb eller din lokale hundeklubb om du ønsker hjelp til å komme i kontakt med en oppdretter nær deg.

Navn på «mentor»:

Telefonnummer:

Fødsel: 56-63 dager etter paring

En tispe går normalt drektig i 56-63 dager, mange lundehunder nedkommer rundt dag 61. Fra dag 56 etter første paring bør du ha tispa under oppsyn 24 timer i døgnet. Tispa sitt instinkt er å gjemme seg for å få valpene, så pass på at hun ikke gjemmer seg ute når fødselen nærmer seg.

Valpetiden de første 8 ukene

1 uke: Informer valpeformidler

Som hovedregel bør du ikke love bort valp til noen ved første kontakt, men tilby dem å stå på en liste over interessenter. Du bør anbefale alle potensielle valpekjøpere å kjøpe og lese Lundehundboka hvis de ikke allerede har gjort det. Gi deg selv tid til å vurdere hvilket hjem som passer best for den enkelte valp. Det kan være nærliggende å selge til eiere i sitt eget nærområde. Tenk likevel på at valpene kan bli enda mer verdifulle i avlen andre steder. Rådfør deg gjerne med klubbens valpeformidler, som har som en av sine oppgaver å forsøke å bidra til slik utveksling av avlsmateriale mellom landets regioner.

Gi uansett beskjed til valpeformidler så snart valpene er født. Opplys om antall, kjønnsfordeling, fødselsdato, hvem som er foreldre, og hvilke av valpene som er reservert. Valpeformidler skal ha beskjed om alle fødte kull, selv om alle valpene er reservert. Navn og kontaktdetaljer til valpeformidler finner du på klubbens nettsider: www.lundehund.no.

Valpeformidler orientert (dato):

2-3 uker: Kontakt veterinær for ormkur

Både valpene og tisper skal behandles med ormkur. Kontakt veterinær for resept på ormkur når valpene er et par uker gamle. Følg veterinærens anbefalinger.

2-3 uker: Få hannhundeier til å undertegne paringsbevis

Paringsbevis får du skrevet ut via «Min side» på nkk.no. Be hannhundeier undertegne i henhold til tidligere inngått paringsavtale, og skann eller fotografer paringsbeviset for å kunne legge det ved forhåndsregistreringen.

Fra 3 uker: Sosialisering og miljøtrening

På samme måte som hunder må vaksineres mot farlige sykdommer, kan de til en viss grad «vaksineres» mot framtidig frykt og stress hvis oppdretter og valpekjøper gjør en god jobb i valpens sosialisingsperiode. Dette er viktig for alle hunder, men ikke minst viktig for lundehunder, som kan ha noe av den primitive hundens naturlige skepsis i behold.

Fra valpene er rundt tre uker til de leveres, er det derfor veldig viktig at du som oppdretter starter arbeidet med miljøtrening og sosialisering, og at du oppmuntrer valpekjøperne til å fortsette arbeidet. Perioden fra tre uker fram til valpene er mellom 10 og 14 uker kalles sosialisingsperioden. I denne perioden er det viktig at valpen får positive opplevelser med ulike folk, hunder og miljø.

Mens valpene ennå er hos oppdretter, bør de få være både ute og inne, kjøre bil og få sove i åpent bur og møte resten av familiens hunder. Be valpekjøper oppsøke ulike miljøer som valpen kommer til å møte senere i livet, ikke minst steder med mye liv og røre. La valpen få god tid til å møte disse nye opplevelsene i sitt eget tempo. Valpekjøper bør også oppmuntres til å la valpen se og til en viss grad omgås trygge hunder av andre raser.

Like viktig som å oppleve nye miljøer, er at overgangen til nytt hjem gjøres så skånsom som mulig. Kjøp gjerne noen små pledd og leker kan ligge i valpekassa og få lukt av mor og «hjemme» og som valpene kan få med seg når de flytter til nye hjem.

Du kan lese mer om sosialisering og miljøtrening i Solveig Bjørknes Steinnes' artikkel fra Lundehund nytt, tilgjengelig fra klubbens nettside.

Før 5 uker: Registrer kullet på nkk.no

Alle valpene bør forhåndsregistreres med sine endelige navn i NKK før de har fylt fem uker! Da vil de ha gratis livsforsikring fram til de overleveres ny eier, men ikke etter 12 uker. Registrering gjør du enkelt via www.nkk.no. Hvis du ikke har brukt NKKs elektroniske tjenester før, må du ha klart medlemsnummeret ditt i NKK. Det finner du på baksiden av et Hundesport du har fått i posten. Ha også klar betalingskort for å betale for registreringen. Skann eller fotografer paringsbevis undertegnet av hannhundeier og eventuell testikkelattest, slik at du kan legge dem ved registreringen.

Når valpene er forhåndsregistrert, får du tilsendt et ID-skjema fra NKK som du må ta med til veterinæren når valpene skal ID-chippes. Veterinæren sørger for at ID-merkingen blir registrert hos NKK og Dyreidentitet. NKK sender da ut registreringsbevis til oppdretter, som skal følge med valpen ved salg.

Du får også tilsendt et eierbevis som viser at du eier valpen. Ta godt vare på dette beviset, det inneholder en pin-kode som du må bruke når du skal melde eierskifte på nkk.no ved salg (se mer under punktet om salg).

7 uker: Veterinærkontroll og chipmerking (ev. vaksinerings)

Når valpene er 7 uker gamle, må du ta dem til veterinær for kontroll og chipmerking. Valpene får utstedt en helseattest som skal følge med ved salg. Veterinæren vil i noen tilfeller også anbefale vaksinerings mot parvovirus ved denne alderen. De nye eierne må i tillegg ta valpen til vaksinerings når den er 12 uker gammel.

7 uker: Forbered kjøpeavtaler

Klubben anbefaler å bruke NKKs kjøpeavtale. Den finner du her:

http://web2.nkk.no/filestore/Registrering/Kjp_og_salg/Kjpsavtaleny.pdf

Det er en god idé å fylle ut kjøpeavtalen med nødvendige opplysninger i god tid før valpen skal leveres. Da kan du sende et utkast til valpekjøperen på e-post, slik at begge parter får tid til å lese gjennom avtalen i ro og mak før valpen hentes og avtalen signeres. I kontrakten skal det være en tilføyelse om IL og forkjøpsrett:

En mage-/tarmsykdom kalt intestinal lymfangiektasi kan ramme lundehunder. De vanligste symptomer er: diaré, oppkast, ev. vekttap. Den kan bli livstruende, men diett og behandling kan som oftest bedre tilstanden. Når det gjelder årsak til lidelsen, står man uten sikre holdepunkter. Man mistenker en arvelig faktor, men arvegangen er ukjent. Det er således ikke mulig å forutsi hvilke individer som kan bli syke. Kjøper forplikter seg til å behandle hunden godt. Om kjøper senere ikke har mulighet til å beholde hunden, skal oppdretter varsles, slik at kjøperen kan få hjelp til omplassering. Oppdretter har da førsterett på overtakelse av hunden.

Vi gjør oppmerksom på at oppdretters forkjøpsrett neppe kan gjøres gjeldende juridisk. Vi håper likevel at en slik tilføyelse gjør at kjøper kjenner seg moralsk forpliktet til å kontakte oppdretter før en eventuell omplassering.

Så snart hunden er registrert med ny eier, er det den nye eieren som har alle rettigheter til sin hund. Oppdretter kan derfor ikke stille krav til når, hvor eller hvordan hunden skal stilles ut eller brukes i avl e.l. Dersom slike tilleggsvilkår inngår i kjøpeavtalen, er de å regne som oppfordringer.

For hannhunder skal det avtales hvor mye som skal betales tilbake dersom testiklene ikke er på plass. Hvis ikke annet er avtalt, må oppdretter betale tilbake halve kjøpesummen, dvs. kr 7 000. Klubben anbefaler at det inngås avtale om å betale tilbake 4 000 kr. Hannhundeier betaler tilbake til oppdretter 500 kr av dette.

8 uker: Salg

Norsk Lundehund Klubb anbefaler at pris per valp er på kr 14 000, og at prisen inkluderer blant annet:

- Kjøpeavtale NB! Begge eksemplarene av avtalen MÅ signeres av BEGGE parter!
- Registreringsbevis fra NKK med ID-nummer
- Helseattest, helsebok og/eller pass
- Litt valpefór og foringsråd
- Litt informasjon om hvordan hunden har hatt det hos deg
- Påminnelse om at den må vaksineres ved 12 uker
- Filt og gjerne leke som lukter av mor og kullsøsken
- Informasjon om forsikring
- Ett års medlemskap i Norsk lundehund klubb for nye medlemmer. Fra 30. januar 2017 kan valpekjøpere verves direkte til klubben via NKKs hjemmeside:
http://web2.nkk.no/no/nyheter/Verv+valpekj%C3%B8pere+til+NKK%21.b7C_wLY4H.ips#.WI9IBlolwJ4.facebook

Forsikring

Ved forhåndsregistrering i NKK er valpene livsforsikret fra de er fem uker til de blir levert nye eiere, men ikke etter 12 uker. Du bør oppfordre nye eiere til å tegne livs- og veterinærforsikring for sine valper. Når du har forhåndsregistrert valpene hos NKK, får du tilsendt informasjon om forsikring hos selskapet NKK samarbeider med som du kan gi til valpekjøperne.

Rett etter salget: Registrer eierskifte

Når valpene er solgt, kan du registrere eierskifte gratis på nett før de har fylt seks måneder. De nye eierne vil da få tilsendt eierbevis. Du trenger pin-koden fra eierbeviset du fikk fra NKK etter at hunden ble forhåndsregistrert og ID-merket.

Har du kommentarer eller innspill til huskelista? Send en e-post til avlradet@lundehund.no.

Lykke til som oppdretter!